

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO MINISTRO
Į S A K Y M A S

**DĖL ŽEMĖS ŪKIO MINISTRO 1999 M. SPALIO 7 D. ĮSAKYMO NR. 383 „DĖL
PRIVALOMŲJŲ REIKALAVIMŲ VAISINIŲ IR UOGINIŲ SODO AUGALŲ
SODMENIMS“ PAKEITIMO**

2007 m. gruodžio 27 d. Nr. 3D-584
Vilnius

P a k e i č i u Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 1999 m. spalio 7 d. įsakymą Nr. 383 „Dėl Privalomųjų reikalavimų vaisinių ir Uoginių sodo augalų sodmenims“ (Žin., 1999, Nr. [88-2606](#); 2004, Nr. [78-2734](#)) ir išdėstau jį nauja redakcija (pridedama).

**„LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO
MINISTRAS**

**ĮSAKYMAS
DĖL PRIVALOMŲJŲ RINKAI TIEKIAMOS SODO AUGALŲ DAUGINAMOSIOS
MEDŽIAGOS IR SODO AUGALŲ REIKALAVIMŲ APRAŠO PATVIRTINIMO**

Siekdama užtikrinti kokybiškos, neužkrėstos kenksmingais organizmais sodo augalų dauginamosios medžiagos ir sodo augalų rinkai tiekimą,
t v i r t i n u Privalomųjų rinkai tiekiamos sodo augalų dauginamosios medžiagos ir sodo augalų reikalavimų aprašą (pridedama).“

ŽEMĖS ŪKIO MINISTRĖ

KAZIMIRA DANUTĖ PRUNSKIENĖ

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro
1999 m. spalio 7 d. įsakymu Nr. 383
(Žemės ūkio ministro 2007 m. gruodžio 27 d.
įsakymo Nr. 3D-584 redakcija)

PRIVALOMŲJŲ RINKAI TIEKIAMOS SODO AUGALŲ DAUGINAMOSIOS MEDŽIAGOS IR SODO AUGALŲ REIKALAVIMŲ APRAŠAS

1. Privalomųjų rinkai tiekiamos sodo augalų dauginamosios medžiagos (toliau – dauginamoji medžiaga) ir sodo augalų reikalavimų aprašas (toliau – aprašas) parengtas įgyvendinant 1992 m. balandžio 28 d. Tarybos direktyvą 92/34/EEB dėl prekybos vaisinių augalų dauginamąja medžiaga ir sodininkystei skirtais vaisiniais augalais (OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 3 skyrius, 12 tomas, p. 284) su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2007 m. lapkričio 28 d. Komisijos sprendimu 2007/776/EB (OL 2007 L 312, p. 48), 1993 m. birželio 23 d. Komisijos direktyvą 93/48/EEB, išdėstančią aprašą, nurodantį reikalavimus, kuriuos pagal Tarybos direktyvą 92/34/EEB turi atitikti vaisinių augalų dauginamoji medžiaga ir vaisiams auginti skirti vaisiniai augalai (OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 3 skyrius, 15 tomas, p. 83), 1993 m. liepos 5 d. Komisijos direktyvą 93/64/EEB, išdėstančią tiekėjų ir įmonių priežiūros bei kontrolės pagal Tarybos direktyvą 92/34/EEB dėl prekybos vaisinių augalų dauginamąja medžiaga ir vaisiams auginti skirtais vaisiniais augalais įgyvendinimo priemones (OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 3 skyrius, 15 tomas, p. 113), 1993 m. rugsėjo 21 d. Komisijos direktyvą 93/79/EEB, nustatančią papildomas įgyvendinimo nuostatas dėl vaisinių augalų dauginamosios medžiagos ir vaisinių augalų sąrašų, kuriuos turi tiekėjai pagal Tarybos direktyvos 92/34/EEB (OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 3 skyrius, 15 tomas, p. 115), 2000 m. gegužės 8 d. Tarybos direktyvą 2000/29/EB dėl apsaugos priemonių nuo augalams ir augaliniams produktams kenksmingų organizmų įvežimo į Bendriją ir išplitimo joje (OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 3 skyrius, 29 tomas, p. 258) su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2007 m. birželio 28 d. Komisijos direktyva 2007/41/EB (OL 2007 L 169, p. 51), 2003 m. birželio 18 d. Tarybos direktyvą 2003/61/EB, iš dalies keičiančią Direktyvas: 66/401/EEB dėl prekybos pašarinių augalų sėkla, 66/402/EEB dėl prekybos javų sėkla, 68/193/EEB dėl prekybos vynmedžių vegetatyvine dauginamąja medžiaga, 92/33/EEB dėl prekybos daržovių dauginamąja ir sodinamąja medžiaga, išskyrus sėklą, 92/34/EEB dėl prekybos vaisinių augalų dauginamąja medžiaga ir vaisiams auginti skirtais vaisiniais augalais, 98/56/EB dėl prekybos dekoratyvinių augalų dauginamąja medžiaga, 2002/54/EB dėl prekybos runkelių sėkla, 2002/55/EB dėl prekybos daržovių sėkla, 2002/56/EB dėl prekybos sėklinėmis bulvėmis ir 2002/57/EB dėl prekybos aliejinių ir pluoštinių augalų sėkla Bendrijos lyginamųjų tyrimų ir bandymų atžvilgiu (OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 3 skyrius, 39 tomas, p. 218), 2003 m. lapkričio 26 d. Komisijos direktyvą 2003/111/EB, iš dalies keičiančią Tarybos direktyvos 92/34/EEB dėl vaismedžių dauginamosios medžiagos ir vaisiams skirtų vaismedžių prekybos II priedą (OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 3 skyrius, 41 tomas, p. 191).

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

2. Aprašo tikslas – nepažeidžiant direktyvos 2000/29/EB augalų sveikatos nuostatų, užtikrinti kokybiškos, neužkrėstos kenksmingaisiais organizmais (2 priedas) dauginamosios medžiagos dauginimą ir sodo augalų, skirtų vaisiams auginti, paruošimą ir tiekimą rinkai.

3. Aprašas privalomas fiziniams ir juridiniams asmenims (toliau – asmenys), užsiimantiems dauginamosios medžiagos ir sodo augalų tiekimu rinkai.

4. Aprašas taikomas gentims ir rūšims, išvardytoms 1 priede, jų hibridams ir kitų genčių arba rūšių, arba jų hibridų poskiepiams ir kitoms augalo dalims, jei minėtų genčių, rūšių ar jų

hibridų dauginamoji medžiaga yra arba turi būti į juos įskiepyta.

5. Nepažeidžiant direktyvos 2000/29/EB augalų sveikatos nuostatų, reikalavimai netaikomi dauginamajai medžiagai ir sodo augalams, kurie skirti eksportuoti į ne Europos Sąjungos valstybes (toliau – ne ES valstybės), jei jie yra tinkamai identifikuojami ir laikomi pakankamai izoliuotai. Identifikavimo ir izoliavimo priemonės tvirtina Europos Sąjungos Komisija.

6. Nepažeidžiant direktyvos 2000/29/EB augalų sveikatos nuostatų, reikalavimai netaikomi dauginamajai medžiagai ir sodo augalams, skirtiems:

- 6.1. bandymams ar mokslo tikslams;
- 6.2. selekciniam darbui;
- 6.3. genetinei įvairovei išsaugoti.

II. PAGRINDINĖS SĄVOKOS

7. Šiame apraše vartojamos sąvokos:

Dėl virusų tirta dauginamoji (t. v.) medžiaga – dauginamoji medžiaga, iširta tarptautiškai pripažintais moksliniais metodais ir pripažinta neužkrėsta, vegetacijos laikotarpiu patikrinta ir pripažinta neužkrėsta tam tikrais virusais ar į virusus panašiais patogenais, laikoma tokiomis sąlygomis, kurios užtikrina, kad ji nebus užkrėsta, ir nurodoma, kad tam tikra rūšis neužkrėsta tam tikrais Europos Bendrijoje žinomais pavojingais virusais ar į virusus panašiais patogenais, galinčiais sumažinti medžiagos naudingumą. Iš tokios medžiagos tiesiogiai vegetatyviniu būdu tam tikrą metų skaičių padauginta medžiaga, vegetacijos laikotarpiu patikrinta ir pripažinta neužkrėsta tam tikrais virusais ar į virusus panašiais patogenais, auginama ir laikoma tokiomis sąlygomis, kurios užtikrina, kad ji nebus užkrėsta, taip pat nurodoma, kad tirta dėl virusų.

Oficialios priemonės – priemonės, kurias taiko Valstybinė sėklų ir grūdų tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos (toliau – Valstybinė sėklų ir grūdų tarnyba) ir Valstybinė augalų apsaugos tarnyba (toliau – VAAT), kontroliuodama tiekėjų veiklą.

Sodo augalas – augalas, skirtas vaisiams ir uogoms auginti.

Sodo augalų dauginamoji medžiaga – dauginamoji medžiaga, skirta tam tikros veislės sodo augalams dauginti ir auginti.

Sodo augalų dauginamosios medžiagos aprobavimas – sodo augalų dauginamosios medžiagos veislinių savybių patvirtinimas lauke, siekiant nustatyti jos tinkamumą tam tikros veislės ir kategorijos sodo augalų dauginamajai medžiagai išauginti.

Sodo augalų dauginamosios medžiagos siunta – tam tikras kiekis vienos veislės ir kategorijos sodo augalų dauginamosios medžiagos, kurią galima atpažinti pagal vienalytiškumą ir kilmę.

Virusais neužkrėsta dauginamoji (n. v.) medžiaga – dauginamoji medžiaga, iširta taikant tarptautiškai pripažintus mokslinius metodus ir pripažinta neužkrėsta, vegetacijos laikotarpiu patikrinta ir pripažinta neužkrėsta jokiais virusais ar į virusus panašiais patogenais, laikoma tokiomis sąlygomis, kurios užtikrina, kad ji nebus užkrėsta, taip pat nurodoma, kad tam tikra rūšis neužkrėsta jokiais Europos Bendrijoje žinomais virusais ar į virusus panašiais patogenais. Iš tokios medžiagos tiesiogiai vegetatyviniu būdu tam tikrą metų skaičių padauginta medžiaga, vegetacijos laikotarpiu patikrinta ir pripažinta neužkrėsta jokiais virusais ar į virusus panašiais patogenais, auginama ir laikoma tokiomis sąlygomis, kurios užtikrina, kad ji nebus užkrėsta, taip pat nurodoma, kad neužkrėsta virusais.

Kitos apraše vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jas apibrėžia Lietuvos Respublikos augalų sėklininkystės įstatymas (Žin., 2001, Nr. [102-3623](#); 2004, Nr. 156-5687) Lietuvos Respublikos augalų apsaugos įstatymas (Žin., 1995, Nr. [90-2013](#); 2003, Nr. 102-4583), Lietuvos Respublikos augalų veislių apsaugos įstatymas (Žin., 2001, Nr. [104-3701](#)) ir Lietuvos Respublikos fitosanitarijos įstatymas (Žin., 1999, Nr. [113-3285](#)).

III. DAUGINAMOSIOS MEDŽIAGOS IR SODO AUGALŲ KATEGORIJS

8. Dauginamoji medžiaga ir sodo augalai skirstomi į šias kategorijas:

8.1. pradinė dauginamoji medžiaga – vegetatyviniu būdu padauginta iš atrinktojo augalo dauginamoji medžiaga, išauginta pagal bendrai pripažintus metodus, išlaikant veislės tapatumą, palaikoma izoliuotomis nuo kenksmingųjų organizmų sąlygomis, atitinkanti šio aprašo IV skyriuje nurodytas sąlygas ir skirta superelitinei dauginamajai medžiagai išauginti;

8.2. superelitinė dauginamoji medžiaga – dauginamoji medžiaga, išauginta pagal bendrai pripažintus metodus, išlaikant veislės tapatumą, įskaitant veislės pomologinės vertės savybes, apsaugą nuo ligų, atitinkanti šio aprašo IV skyriuje nurodytas sąlygas ir skirta elitinei dauginamajai medžiagai išauginti;

8.3. elitinė dauginamoji medžiaga – dauginamoji medžiaga, išauginta tiesiogiai arba tam tikrą laiką vegetatyviškai dauginant superelitinę dauginamąją medžiagą pagal bendrai pripažintus metodus, išlaikant veislės tapatumą, įskaitant veislės pomologinės vertės savybes, atitinkanti šio aprašo IV skyriuje nurodytas sąlygas ir skirta sertifikuotai dauginamajai medžiagai išauginti;

8.4. sertifikuota dauginamoji medžiaga – dauginamoji medžiaga, išauginta tiesiogiai arba gauta tam tikrą laiką vegetatyviniu būdu dauginant elitinę dauginamąją medžiagą ir atitinkanti šio aprašo IV skyriuje nurodytas sąlygas;

8.5. CAC (*Conformitas Agraria Communitatis*) medžiaga – medžiaga ir sodo augalai, kurie atitinka šiai kategorijai keliamus minimalius reikalavimus, nustatytus rūšies sąraše, sudarytame pagal šio aprašo IV skyrių.

IV. MINIMALŪS DAUGINAMOSIOS MEDŽIAGOS IR SODO AUGALŲ REIKALAVIMAI

9. Dauginamoji medžiaga ir sodo augalai turi atitikti šiuos reikalavimus:

9.1. neturi būti užkrėsti kenksmingaisiais organizmais ir ligomis, kurie kenkia augalų kokybei ir yra nurodyti šio aprašo 2 priede;

9.2. nepažeidžiant direktyvos 2000/29/EB augalų sveikatos nuostatų, superelitinė, elitinė ir sertifikuota dauginamoji medžiaga turi atitikti šiuos reikalavimus:

9.2.1. kokybinius, augalų sveikatingumo ir veislės, išskyrus poskiepius, kai medžiaga nepriklauso veislei;

9.2.2. turi būti gerai išsivysčiusi ir atitinkanti rūšies ir veislės savybes;

9.2.3. turi būti be defektų, kurie vėliau galėtų turėti įtakos pačios dauginamosios medžiagos ar sodo augalų kokybei;

9.2.4. turi būti virusais neužkrėsta arba dėl virusų tirta dauginamoji medžiaga;

9.2.5. jei vegetacijos metu vizualiai nustatomi kenksmingųjų organizmų ar ligų požymiai, nurodyti Tarybos direktyvoje 2000/29/EB arba šio aprašo 2 priede, turi būti nedelsiant imtasi priemonių ar, jei būtina, dauginamoji medžiaga ar sodo augalai turi būti pašalinti;

9.3. nepažeidžiant direktyvos 2000/29/EB augalų sveikatos nuostatų, CAC medžiaga turi atitikti šiuos reikalavimus:

9.3.1. iš esmės turi būti neužkrėsta kenksmingaisiais organizmais ir ligomis, kurios turėtų įtakos kokybei, neturėti požymių, kurie sumažintų dauginamosios medžiagos ar sodo augalų naudingumą, ir turi būti neužkrėsta kenksmingaisiais organizmais ir ligomis, nurodytomis šio aprašo 2 priede;

9.3.2. priklausyti tam tikrai genčiai ar rūšiai;

9.3.3. iš esmės turi būti be defektų, kurie vėliau galėtų turėti įtakos pačios dauginamosios medžiagos ar sodo augalų kokybei;

9.4. nepažeidžiant direktyvos 2000/29/EB augalų sveikatos nuostatų, citrusinių augalų dauginamoji medžiaga turi atitikti šiuos reikalavimus:

9.4.1. turi būti išvesta iš patikrintos pradinės dauginamosios medžiagos, kurioje nebuvo rasta jokių vizualiai matomų virusų, į virusus panašių organizmų ar ligų požymių, nurodytų šio aprašo 2 priede;

9.4.2. turi būti patikrinta, ar nebuvo aptikta virusų, panašių į virusus organizmų ar ligų paskutinio vegetacijos ciklo metu;

9.4.3. skiepūgliai turi būti įskiepyti į viroidams atsparius poskiepius.

V. REIKALAVIMAI DAUGINAMOSIOS MEDŽIAGOS IR SODO AUGALŲ TIEKĖJAMS

10. Valstybinė sėklų ir grūdų tarnyba atestuoja dauginamosios medžiagos ir sodo augalų tiekėjus žemės ūkio ministro nustatyta tvarka ir įtraukia juos į Atestuotų augalų dauginamosios medžiagos tiekėjų sąrašą Valstybinės sėklų ir grūdų tarnybos viršininko nustatyta tvarka. Jei tiekėjas nusprendžia vykdyti kitokią veiklą nei ta, kuriai jis buvo atestuotas, jį reikia atestuoti iš naujo.

11. Tiekėjai turi imtis visų būtinų priemonių garantuoti, kad visuose dauginamosios medžiagos ar sodo augalų auginimo ir tiekimo rinkai etapuose būtų laikomasi šio aprašo.

12. Tiekėjas turi tvarkyti tiekiamos rinkai dauginamosios medžiagos ir sodo augalų kiekio ir kokybės apskaitą. Apskaita turi būti tvarkoma taip, kad būtų galima atsekti kiekvienos siuntos tiekimo rinkai eigą. Dokumentai, susiję su dauginamosios medžiagos ir sodo augalų kiekiu ir kokybe, saugomi ne trumpiau kaip trejus metus.

13. Medelyne turi būti paskirtas asmuo, atsakingas už dauginamosios medžiagos ir sodo augalų kokybę. Šis asmuo turi prižiūrėti dauginamosios medžiagos kokybės užtikrinimo sistemą.

14. Valstybinė sėklų ir grūdų tarnyba ne rečiau kaip kartą per metus tikrina, kaip tiekėjai laikosi teisės aktuose nustatytų reikalavimų, kurių metu:

14.1. remiantis taikomais auginimo metodais nustatomi auginimo proceso kritiniai taškai;

14.2. sudaromi ir įgyvendinami metodai, skirti 14.1 punkte minėtų kritinių taškų monitoringui ir kontrolei vykdyti;

14.3. imami bandiniai analizei oficialiojoje akredituotoje laboratorijoje atlikti, kad būtų galima patikrinti, ar laikomasi šiame apraše nustatytų nuostatų;

14.4. atliekami 14.1–14.3 punktuose minėtų duomenų įrašai raštu ar kitu neištrinamu būdu ir įrašai apie dauginamosios medžiagos ir sodo augalų auginimą ir tiekimą rinkai turi būti saugomi atsakingos oficialios institucijos. Šie dokumentai ir įrašai saugomi ne trumpiau nei trejus metus;

14.5. tiekėjai, kurių su šia sritimi susijusi veikla apsiriboja vien dauginamosios medžiagos ir sodo augalų, išaugintų ir sufasuotų ne jų patalpose, tiekimu rinkai, turi daryti tik dauginamosios medžiagos ir sodo augalų pirkimo, pardavimo ir (arba) pristatymo įrašus raštu ar kitu neištrinamu būdu.

15. Jei pačių tiekėjų patikrinimo rezultatai arba bet kuri informacija rodo, kad yra vienas ar daugiau Tarybos direktyvoje 2000/29/EB nurodytų kenksmingų organizmų, tiekėjai nedelsdami apie tai praneša VAAT ir imasi VAAT nurodytų fitosanitarinių priemonių arba bet kurių kitų priemonių, būtinų tokių kenksmingų organizmų plitimo rizikai sumažinti. Tiekėjas vykdo įrašus apie visus kenksmingų organizmų atsiradimo jo patalpose atvejus ir registruoja visas priemones, kurių tokiu atveju buvo imtasi.

16. Išsamios 14.2 punkto taikymo taisyklės nustatomos Europos Sąjungos Komisijos sprendimu.

17. Europos Sąjungos Komisijos ekspertai, bendradarbiaudami su Valstybine sėklų ir grūdų tarnyba, gali atlikti patikras vietoje, jei jų reikia garantuoti, kad šie reikalavimai būtų taikomi vienodai, ypač patikrinti, ar tiekėjai iš tikrųjų laikosi šių reikalavimų. Valstybinė sėklų ir grūdų tarnyba visokeriopa padeda savo pareigas vykdančioms ekspertams. Europos

Sąjungos Komisija ES valstybes informuoja apie tyrimų rezultatus.

VI. REIKALAVIMAI DAUGINAMOSIOS MEDŽIAGOS IR SODO AUGALŲ VEISLĖMS

18. Dauginamoji medžiaga ir sodo augalai turi būti tiekiami rinkai tuo veislės pavadinimu, kuris yra jiems suteiktas. Poskiepių, kurie nepriklauso veislei, būtina nurodyti rūšį ar tarprūšinį hibridą.

19. Veislės turi būti visuotinai žinomos ir saugomos pagal naujų augalų veislių apsaugos nuostatas arba turi būti įrašytos į Lietuvos sąlygoms tinkamiausių augalų veislių sąrašą (toliau – Augalų veislių sąrašą) ar Lietuvos Respublikoje saugomų augalų veislių sąrašą arba nacionalinius ES valstybių augalų veislių sąrašus.

20. Jei veislė įtraukta į tiekėjo sąrašą, ji turi būti išsamiai aprašyta ir pateiktas jos pavadinimas pagal Sodo augalų dauginamosios medžiagos, tiekiamos rinkai su tiekėju etiketėmis, veislių požymių įvertinimo taisyklės, patvirtintas Lietuvos valstybinio augalų veislių tyrimo centro direktoriaus 2004 m. kovo 12 d. įsakymu Nr. 7 (Informaciniai pranešimai, 2004, Nr. [21-241](#)). Valstybinei sėklų ir grūdų tarnybai paprašius, tiekėjas turi pateikti veislės aprašymą.

21. Kiekviena veislė turi būti aprašoma ir visose ES valstybėse turi turėti, kiek tai įmanoma, tą patį pavadinimą, kaip nurodyta priimtose tarptautinėse rekomendacijose.

22. Veislės gali būti oficialiai užregistruotos, jei nustatoma, kad jos atitinka tam tikrus oficialiai patvirtintus reikalavimus ir turi oficialų aprašą.

23. Reikalavimai dėl 19 punkte minimos oficialios registracijos nustatomi Europos Sąjungos Komisijos nustatyta tvarka, atsižvelgiant į esamas mokslo ir technikos žinias, ir apima:

23.1. oficialaus pripažinimo reikalavimus, į kuriuos visų pirma gali būti įtrauktas veislės išskirtinumas, stabilumas ir pakankamas vienodumas;

23.2. minimalius požymius, į kuriuos būtina atsižvelgti tiriant įvairias rūšis;

23.3. būtiniausius tokių tyrimų atlikimo reikalavimus;

23.4. maksimalų oficialaus veislės pripažinimo galiojimo laiką.

24. Europos Sąjungos Komisijos nustatyta tvarka:

24.1. gali būti sukurta ES valstybių atsakingoms oficialioms įstaigoms siunčiamų pranešimų apie veisles, rūšis ar hibridus sistema;

24.2 gali būti priimtos papildomos 20 punkto įgyvendinimo nuostatos;

24.3. gali būti nuspręsta sudaryti ir paskelbti Bendrąjį veislių katalogą.

VII. EUROPOS BENDRIJOS PALYGINAMIEJI BANDYMAI

25. ES valstybėse atliekami mėginių bandymai arba kai kuriais atvejais tyrimai, siekiant patikrinti, ar dauginamoji medžiaga ir sodo augalai atitinka šiuos reikalavimus ir sąlygas, įskaitant susijusias su augalų sveikatingumu. Europos Sąjungos Komisija gali organizuoti šalių narių ir Europos Sąjungos Komisijos atstovų atliekamų palyginamųjų bandymų patikrinimus.

26. Europos Bendrijos palyginamieji bandymai gali būti atliekami ES siekiant atlikti dauginamosios medžiagos ir sodo augalų, rinkai pateiktų pagal privalomas arba savo nuožiūra taikomas šių reikalavimų nuostatas, įskaitant susijusias su augalų sveikatingumu.

27. Šie palyginamieji bandymai naudojami dauginamosios medžiagos ir sodo augalų tikrinimo techniniams metodams derinti ir patikrinti, ar laikomasi reikalavimų, kuriuos turi atitikti ši medžiaga. Rengiamos palyginamųjų bandymų pažangos ataskaitos ir konfidencialiai siunčiamos ES valstybėms ir Europos Sąjungos Komisijai.

28. Komisija užtikrina, kad Nuolatinis vaisinių augalų genčių ir rūšių dauginamosios medžiagos komitetas tam tikrais atvejais patvirtintų priemones dėl 25 ir 26 punktuose

nurodytų bandymų koordinavimo, atlikimo, tikrinimo ir jų rezultatų įvertinimo. Kilus augalų sveikatos problemoms, Europos Sąjungos Komisija apie tai praneša Augalų sveikatos nuolatiniam komitetui. Prireikus patvirtinamos konkrečios priemonės. Palyginamieji bandymai atliekami ir su sodų augalų dauginamąja medžiaga, ir su sodų augalais, išaugintais ne ES valstybėse.

VIII. DAUGINAMOSIOS MEDŽIAGOS SERTIFIKAVIMAS IR TIEKIMAS RINKAI

29. Dauginamoji medžiaga ir sodų augalai, išskyrus CAC medžiagą, sertifikuojami, jeigu:

29.1. augalų veislės įrašytos į Augalų veislių sąrašą, Lietuvos Respublikoje saugomų augalų veislių sąrašą arba nacionalinius ES valstybių augalų veislių sąrašus;

29.2. asmenys, tiekiantys rinkai dauginamąją medžiagą ar sodų augalus, atestuoti žemės ūkio ministro nustatyta tvarka;

29.3. ji neužkrėsta virusais, kurie nurodyti 2 priede;

29.4. atitinka šiuose reikalavimuose nurodytas nuostatas;

29.5. iškasama arba atskiriama nuo motininės medžiagos, ruošiami atskiromis siuntomis;

29.6. jei skirtingos kilmės dauginamoji medžiaga ar sodų augalai yra sudedami kartu ar sumaišomi juos pakuojant, saugant, vežant ar pristatant, tiekėjai daro įrašus, kuriuose nurodomi tokie duomenys: siuntos sudėtis ir jos atskirų sudedamųjų dalių kilmė;

29.7. sodų augalai paženklinėti etikete lauke, prieš juos iškasant, ir tiekėjas, pabaigęs ženklimą, apie tai informavo Valstybinę sėklų ir grūdų tarnybą;

29.8. Valstybinės sėklų ir grūdų tarnybos aprobuotojas patikrina sodų augalus prieš iškasimą;

29.9. siunta yra vienalytė.

30. Sertifikuota dauginamoji medžiaga tiekama rinkai, jeigu:

30.1. turi etiketę ir sertifikatą, kuri išdavė Valstybinė sėklų ir grūdų tarnyba, bei augalo pasą, išduotą vadovaujantis Augalų pasų, reikalingų tam tikrų augalų, augalinių produktų ir kitų objektų judėjimui Europos Bendrijoje, standartizavimo, išdavimo ir keitimo taisyklėmis, patvirtintomis žemės ūkio ministro 2003 m. birželio 30 d. įsakymu Nr. 3D-263 „Dėl augalo pasų ir saugomas zonas reglamentuojančių taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 2003, Nr. [81-3711](#)). Sertifikatas negalioja, jei etiketės buvo nuimtos ar pažeistos;

30.2. kiekvienas ryšulėlis ar augalo vienetas paženklintas etikete taip, kad pažeidus ją liktų etiketės sugadinimo žymės;

30.3. etiketė pagaminta iš atsparios atmosferos poveikiui medžiagos ir anksčiau nenaudota. Etiketėje turi būti nurodoma:

30.3.1. „EB kokybė“;

30.3.2. EB valstybės narės kodas;

30.3.3. Valstybinė sėklų ir grūdų tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos;

29.3.4. siuntos Nr. ;

30.3.5. botaninis augalo pavadinimas;

30.3.6. veislė;

30.3.7. poskiepis, jo veislės pavadinimas arba jos apibūdinimas;

30.3.8. kiekis;

30.3.9. kategorija;

30.3.10. jeigu medžiaga importuojama iš ne ES valstybių, nurodoma šalies, kurioje ji buvo paruošta, pavadinimas;

30.3.11. nuoroda „n. v.“, jei virusais neužkrėsta dauginamoji medžiaga, ir „t. v.“, jei dėl virusų tirta dauginamoji medžiaga.

31. CAC medžiaga tiekama rinkai, jeigu:

31.1. CAC medžiagos siunta homogeniška ir yra pridėtas tiekėjo dokumentas;

31.2. tiekėjo dokumente nurodoma:

31.2.1. „EB kokybė“;

31.2.2. EB valstybės narės kodas;

31.2.3. atsakinga institucija ar jos skiriamasis kodas;

31.2.4. registracijos ar atestacijos Nr. ;

31.2.5. tiekėjo pavadinimas;

31.2.6. siuntos numeris;

31.2.7. tiekėjo dokumento išdavimo data;

31.2.8. botaninis augalo pavadinimas;

31.2.9. veislė;

31.2.10. poskiepis, jo veislės pavadinimas arba jos apibūdinimas;

31.2.11. kiekis;

31.2.12. kategorija;

31.2.13. jeigu medžiaga importuojama iš ne ES valstybių, nurodomas šalies, kurioje ji buvo paruošta, pavadinimas.

32. Valstybinė sėklų ir grūdų tarnyba kontroliuoja CAC medžiagą.

33. Jei CAC medžiaga tiekama su augalo pasu, tiekėjui pageidaujant jis gali būti laikomas tiekėjo dokumentu. Visais atvejais turi būti nurodyta „EB kokybė“ ir atsakinga institucija, taip pat veislė ar poskiepio pavadinimas ir kategorija.

34. Jei mažmenininkas dauginamąją medžiagą ir sodo augalus tiekia galutiniam naudotojui neprofesionalui, ženklavimo reikalavimai gali apsiriboti atitinkama informacija apie produktą.

35. Jei atsiranda laikinų sunkumų tiekti dauginamąją medžiagą ir sodo augalus, atitinkančius šiuos reikalavimus, Europos Sąjungos Komisijos sprendimu, nepažeidžiant direktyvos 2000/29/EB nuostatų, gali būti patvirtintos priemonės dėl dauginamosios medžiagos ir sodo augalų, atitinkančios ne tokius griežtus reikalavimus, tiekimo rinkai.

36. Rinkai tiekiant dauginamąją medžiagą ir sodo augalus, netaikomi jokie kiti apribojimai dėl tiekėjo, augalų sveikatingumo, auginimo terpės ir tikrinimo tvarkos, išskyrus numatytus šiame apraše.

37. Valstybinė sėklų ir grūdų tarnyba užtikrina, kad auginimo ir rinkai tiekimo metu būtų atliekami dauginamosios medžiagos ir sodo augalų oficialūs patikrinimai, o CAC medžiagos – atsitiktiniai patikrinimai, siekiant nustatyti, ar laikomasi šių reikalavimų.

38. Jei nustatoma, kad dauginamoji medžiaga ir sodo augalai neatitinka šių reikalavimų, Valstybinė sėklų ir grūdų tarnyba imasi atitinkamų veiksmų užtikrinti, kad dauginamoji medžiaga ir sodo augalai atitiktų šio aprašo nuostatas, o jei tai neįmanoma, uždraudžia tokią dauginamąją medžiagą ir sodo augalus rinkai tiekti.

39. Jei nustatoma, kad tiekėjo rinkai tiekama dauginamoji medžiaga ir sodo augalai neatitinka šių reikalavimų, Valstybinė sėklų ir grūdų tarnyba turi užtikrinti, kad prieš tokį tiekėją bus imtasi atitinkamų priemonių. Jei tiekėjui uždraudžiama rinkai tiekti dauginamąją medžiagą ar sodo augalus, Valstybinė sėklų ir grūdų tarnyba apie tai praneša Europos Sąjungos Komisijai ir ES valstybių kompetentingoms institucijoms.

40. Visos priemonės, kurių buvo imtasi pagal 30 punkto nuostatas, panaikinamos, kai tik pakankamai įsitikinama, kad dauginamoji medžiaga ar sodo augalai, kuriuos tiekėjas ketina tiekti rinkai, ateityje atitiks šiuos reikalavimus.

41. Europos Sąjungos Komisija nustatyta tvarka nusprendžia, ar ne ES valstybėje išauginta dauginamoji medžiaga ir sodo augalai, dėl kurių suteikiamos tokios pačios garantijos dėl tiekėjo įsipareigojimų, veislės tapatumo požymių, augalų sveikatingumo, auginimo terpės, pakavimo, kontrolės priemonių, ženklavimo, visais šiais atžvilgiais yra lygiavertė dauginamajai medžiagai ir sodo augalams, išaugintiems ES ir atitinkantiems šių reikalavimų nuostatas.

42. Kol bus priimtas 41 punkte nurodytas sprendimas, Valstybinė sėklų ir grūdų tarnyba iki 2007 m. gruodžio 31 d., nepažeisdama direktyvos 2000/29/EB nuostatų, dauginamosios

medžiagos ir sodo augalų importui iš ne ES valstybių gali taikyti reikalavimus, kurie būtų bent jau lygiaverčiai reikalavimams, taikomiems dauginamajai medžiagai ir sodo augalams ES valstybėje.

43. Europos Sąjungos Komisijos nustatyta tvarka 42 punkte nurodytas terminas importuojant dauginamąją medžiagą ir sodo augalus į ES valstybes gali būti pratęstas, kol bus priimtas 41 punkte minimas sprendimas. Dauginamajai medžiagai ir sodo augalams, importuotiems į ES valstybę, kitose ES valstybėse netaikomi jokie rinkai tiekimo apribojimai 41 punkte nurodytais reikalavimais.

IX. DAUGINAMOSIOS MEDŽIAGOS IR SODO AUGALŲ LAIKYMO IR GABENIMO REIKALAVIMAI

44. Dauginamoji medžiaga ir sodo augalai saugykloje turi būti laikomi su etiketėmis.

45. Dauginamosios medžiagos ir sodo augalų laikymo sąlygos turi būti tokios, kad laikymo metu nebūtų pakenkta pačios dauginamosios medžiagos ar sodo augalų kokybei.

46. Sertifikuota dauginamoji medžiaga ar sodo augalai saugykloje turi būti laikomi atskirai nuo CAC medžiagos, kad nesusimaišytų.

47. Dauginamosios medžiagos ir sodo augalų gabenimo sąlygos turi būti tokios, kad gabenimo metu nebūtų pakenkta pačios dauginamosios medžiagos ar sodo augalų kokybei.

Privalomųjų rinkai tiekiamos sodo augalų
dauginamosios medžiagos ir sodo augalų
reikalavimų aprašo
1 priedas

**AUGALŲ GENČIŲ IR RŪŠIŲ, KURIOMS TAIKOMI PRIVALOMIEJI SODO
AUGALŲ DAUGINAMOSIOS MEDŽIAGOS IR SODO AUGALŲ REIKALAVIMAI,
SĄRAŠAS**

Castanea sativa Mill – valgomasis kaštainis
Citrus L. – citrinmedis
Corylus avellana L. – paprastasis lazdynas
Cydonia oblonga Mill. – paprastoji cidonija
Ficus carica L. – skiautėtalapio figus; figmedis
Fortunella Swingle – kinkanas
Fragaria L. – žemuogė; braškė
Juglans regia L. – graikinis riešutmedis
Malus Mill. – obelis
Olea europaea L. – europinis alyvmedis
Pistacia vera L. – tikroji pistacija
Poncirus Raf. – ponciras
Prunus amygdalus Batsch – paprastasis migdolas
Prunus armeniaca L. – paprastasis abrikosas
Prunus avium (L.) L. – trešnė
Prunus cerasus L. – paprastoji vyšnia
Prunus domestica L. – naminė slyva
Prunus persica (L.) Batsch – paprastasis persikas
Prunus salicina Lindley
Pyrus L. – kriaušė
Ribes L. – serbentas; agrastas
Rubus L. – avietė; gervuogė
Vaccinium L. – šilauogė

Privalomųjų rinkai tiekiamos sodo augalų dauginamosios medžiagos ir sodo augalų reikalavimų aprašo
2 priedas

KENKSMINGŲJŲ ORGANIZMŲ IR LIGŲ, KENKIANČIŲ SODO AUGALŲ DAUGINAMOSIOS MEDŽIAGOS IR SODO AUGALŲ KOKYBEI, SĄRAŠAS

Gentis ar rūšis	Kenksmingieji organizmai ir ligos
<i>Citrus aurantifolia</i> (Christm) Swing. – rūgščiavaisis citrinmedis	Kenksmingieji organizmai visais jų vystymosi etapais <i>Aleurothrixus floccosus</i> (Mashell)
<i>Citrus Limon</i> L. Burm. F – tikrasis citrinmedis	<i>Meloidogyne</i> spp. <i>Parabemisia myricae</i> (Kuwana)
<i>Citrus paradisi</i> Macf – greipfrutinis citrinmedis	<i>Tylenchulus semipenetrans</i>
<i>Citrus reticulata</i> Blanco – mandarininis citrinmedis	Grybai <i>Phytophthora</i> spp.
<i>Citrus sinensis</i> (L.) Osbeck – apelsininis citrinmedis	Virusai ir į juos panašūs organizmai, visų pirma Citrus leaf rugose Ligos, sukeliančios į psoriazę panašios jaunų lapų ligos požymius: psorosis, ring spot, <i>crisacortis</i> , <i>impietratura</i> , concave gum Infectious variegation Viroidai, įskaitant <i>exocortis</i> , <i>cachexiaxyloporosis</i>
<i>Corylus avellana</i> – paprastasis lazdynas	Kenksmingieji organizmai visais jų vystymosi etapais <i>Epidiaspis leperii</i> <i>Eriophis avellanae</i> <i>Pseudaulecaspis pentagona</i> <i>Quadraspidotus perniciosus</i>
	Bakterijos <i>Agrobacterium tumefaciens</i> <i>Xanthomonas campestris</i> pv. <i>corylina</i>
	Grybai · <i>Armillariella mellea</i> · <i>Chondrostereum purpureum</i> · <i>Nectria galligena</i> · <i>Phyllactinia guttata</i> · <i>Verticillium</i> spp.
	Virusai ir į juos panašūs organizmai, visų pirma Apple mosaic virus Hazel maculatura lineare MLO
<i>Cydonia</i> Miller – cidonija	Kenksmingieji organizmai visais jų vystymosi etapais
<i>Pyrus communis</i> L. – paprastoji kriaušė	· <i>Anarsia lineatella</i> · <i>Eriosoma lanigerum</i> Skydamariai, ypač: <i>Epidiaspis leperii</i> , <i>Pseudaulecaspis pentagona</i> , <i>Quadraspidotus perniciosus</i>
	Bakterijos <i>Agrobacterium tumefaciens</i> <i>Pseudomonas syringae</i> pv. <i>syringae</i>
	Grybai · <i>Armillariella mellea</i> · <i>Chondrostereum purpureum</i> · <i>Nectria galligena</i> · <i>Phytophthora</i> spp. · <i>Rosellinia necatrix</i> · <i>Verticillium</i> spp.

Gentis ar rūšis

Kenksmingieji organizmai ir ligos

Fragaria x ananassa Duch – žemuogė x daržinė braškė

Virusai ir į juos panašūs organizmai

Visi

Kenksmingieji organizmai visais jų vystymosi etapais

Aphelenchoides spp.

Ditylenchus dipsaci

·*Tarsonemidae*

Grybai

Phytophthora cactorum

Verticillium spp.

Virusai ir į juos panašūs organizmai, visų pirma

Strawberry green petal MLO

Juglans regia L. – graikinis riešutmedis

Kenksmingieji organizmai visais jų vystymosi etapais

Skydamariai, ypač:

Epidiaspis leperii, *Pseudaulacaspis pentagona*,

Quadraspidiotus perniciosus

Bakterijos

Agrobacterium tumefaciens

·*Xanthomonas campestris* pv. *juglandi*

Grybai

·*Armillariella mellea*

·*Nectria galligena*

·*Chondrostereum purpureum*

·*Phytophthora* spp.

Virusai ir į juos panašūs organizmai, visų pirma

Cherry leaf roll virus

Malus Miller – obelis

Kenksmingieji organizmai visais jų vystymosi etapais

·*Anarsia lineatella*

·*Eriosoma lanigerum*

Skydamariai, ypač:

Epidiaspis leperii, *Pseudaulacaspis pentagona*,

Quadraspidiotus perniciosus

Bakterijos

·*Agrobacterium tumefaciens*

·*Pseudomonas syringae* pv. *syringae*

Grybai

·*Armillariella mellea*

·*Chondrostereum purpureum*

·*Nectria galligena*

·*Phytophthora cactorum*

·*Rosellinia necatrix*

·*Venturia* spp.

·*Verticillium* spp.

Virusai ir į juos panašūs organizmai

Visi

Olea europea – europinis alyvmedis

Kenksmingieji organizmai visais jų vystymosi etapais

·*Eusophera pinguis*

·*Meloidogyne* spp.

·*Saissetia oleae*

Bakterijos

Pseudomonas syringae pv. *savastanoi*

Grybai

·*Verticillium dahliae*

Virusai ir į juos panašūs organizmai

Visi

Pistacia vera – tikroji pistacija

Grybai

Verticillium spp.

Gentis ar rūšis

Prunus domestica L. – naminė slyva
Prunus salicina

Prunus armeniaca (L.) – amerikinė slyva
Prunus amygdalus Batsch – paprastasis
midgolas
Prunus persica (L.) Batsch – paprastasis
persikas

Prunus avium L. – trešnė
Prunus cerasus – paprastoji vyšnia

Kenksmingieji organizmai ir ligos

Virusai ir į juos panašūs organizmai

Visi

Kenksmingieji organizmai visais jų vystymosi etapais

·*Aculops fockeui*
·*Capnodis tenebrionis*
·*Eriophyes similis*
·*Meloidogyne* spp.

Skydamariai, ypač:

Epidiaspis leperii, *Pseudaulacaspis pentagona*,
Quadraspidiotus perniciosus

Bakterijos

·*Agrobacterium tumefaciens*
·*Pseudomonas syringae* pv. *mors prunorum*
·*Pseudomonas syringae* pv. *syringae*

Grybai

·*Armillariella mellea*
·*Chondrostereum purpureum*
·*Nectria galligena*
·*Rosellinia necatrix*
·*Verticillium* spp.

Virusai ir į juos panašūs organizmai, visų pirma

Prune dwarf virus

Prunus necrotic ringspot virus

Kenksmingieji organizmai visais jų vystymosi etapais

Anarsia lineatella
Capnodis tenebrionis
Meloidogyne spp.

Skydamariai, ypač:

Epidiaspis leperii, *Pseudaulacaspis pentagona*,
Quadraspidiotus perniciosus

Bakterijos

·*Agrobacterium tumefaciens*
·*Pseudomonas syringae* pv. *mors prunorum*
·*Pseudomonas syringae* pv. *syringae*

Grybai

·*Armillariella mellea*
·*Chondrostereum purpureum*
·*Nectria galligena*
·*Rosellinia necatrix*
·*Taphrina defortmans*
·*Verticillium* spp.

Virusai ir į juos panašūs organizmai, visų pirma

Prune dwarf virus

Prunus necrotic ringspot virus

Kenksmingieji organizmai visais jų vystymosi etapais

Capnodis tenebrionis
Meloidogyne spp.

Skydamariai, ypač:

Epidiaspis leperii, *Pseudaulacaspis pentagona*,
Quadraspidiotus perniciosus

Bakterijos

·*Agrobacterium tumefaciens*
·*Pseudomonas syringae* pv. *mors prunorum*
·*Pseudomonas syringae* pv. *syringae*

Gentis ar rūšis

Kenksmingieji organizmai ir ligos

Grybai

- Armillariella mellea*
- Chondrostereum purpureum*
- Nectria galligena*
- Rosellinia necatrix*
- Verticillium* spp.

Virusai ir į juos panašūs organizmai, visų pirma

- Prune dwarf virus
- Pranus necrotic ringspot virus

Ribes – serbentas, agrastas

Kenksmingieji organizmai visais jų vystymosi etapais

- Aphelenchoides* spp.
- Cecidophyopsis ribis*

Bakterijos

- Agrobacterium tumefaciens*

Grybai

- Armillariella mellea*
- Nectria cinnabarina*
- Rosellinia necatrix*
- Verticillium* spp.

Virusai ir į juos panašūs organizmai, visų pirma

- Black currant reversion
- Black currant infectious variegation agent

Rubus – avietė, gervuogė

Kenksmingieji organizmai visais jų vystymosi etapais

- Aceria essigi*

Bakterijos

- Agrobacterium rhizogenes*
- Agrobacterium tumefaciens*
- Rhodococcus fascians*

Grybai

- Armillariella mellea*
- Didymelia applanata*
- Peronospora rubi*
- Phytophthora fragariae* var. *Rubi*
- Verticillium* spp.

Virusai ir į juos panašūs organizmai, visų pirma

- Raspberry bushy dwarf virus
 - Raspberry leaf curl virus
-